

Motion till riksdagen
2008/09:U17

av **Hans Linde m.fl. (v)**
med anledning av skr. 2008/09:137

Sveriges samarbete med Nato inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR), Partnerskap för fred (PFF) och krishanteringsinsatser

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning.....	2
4	Militär alliansfrihet.....	3
5	Freds- och säkerhetsfrämjande insatser	3
6	Medlemskapet i PFF	3
7	Svenskt samarbete med Nato	4
7.1	Natos högkvarter.....	4
7.2	Natoledda övningar på svensk mark	4
7.3	NRF, Nato Response Force.....	5
7.4	Strategisk lufttransport, SAC	5
8	Förebygg konflikter och kriser	6

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt deltagande i fredsbevarande och fredsframtvingande åtgärder enbart bör ske på uppdrag av FN.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige snarast ska lämna samtliga åtaganden i PFF.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska dra tillbaka sin representation i Natos högkvarter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Nato inte ska tillåtas öva på svensk mark, i svenskt luft- rum och i svenskt vatten.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige omgående ska avböja erbjudandet att delta i Nato Response Force (NRF).
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör säga upp samarbetet kring strategiska flygplanstransporter (SAC-avtalet).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska upprätta en handlingsplan för att förebygga väpnade konflikter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen regelbundet ska utarbeta en regeringsskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter.

3 Inledning

Regeringens skrivelse 2008/09:137 behandlar i stort, och bitvis även i detalj, Sveriges samarbete med Nato. I huvudsak menar man att detta alltmer omfattande samarbete sker på ”den militära alliansfrihetens grund och utifrån svenska intressen och behov”.

Vänsterpartiet håller inte med om denna beskrivning. Vi menar tvärtom att regeringens politik då det gäller samarbetet med Nato hela tiden för oss allt närmare Alliansen och allt längre bort från den militära alliansfrihet som Sverige fortfarande på papperet säger sig stå för. Sakta men säkert överger Sverige en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som har byggt på neutralitet i händelse av väpnade konflikter, fredliga konfliktlösningar, nedrustning, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Den svenska militära alliansfriheten har mer eller mindre tömts på sitt innehåll sen Sverige blev medlem i EU. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt

samarbete med Nato stärks och vi ställer inte längre krav på att de militära insatser som vi deltar i ska ha FN-mandat.

4 Militär alliansfrihet

Som alliansfritt land och en aktör som har förutsättningar att uppfattas som neutral har Sverige en viktig uppgift att fylla i världen. Det ger oss bl.a. en möjlighet att agera medlare i internationella konflikter och att ställa upp som värdland för fredsförhandlingar. Vi värnar ett oberoende Sverige med en självständig utrikes- och säkerhetspolitik. För Vänsterpartiet är den svenska militära alliansfriheten en grundbult i Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik som vi inte är beredda att kompromissa med. Ett medlemskap i Nato skulle binda oss till Natos medlemskrav att bistå en annan Natostat om dess intressen hotas och skulle kunna tvinga in oss i orimliga situationer och åtaganden. Sverige bör därför inte inleda några förhandlingar eller vidta andra åtgärder i syfte att ansöka om medlemskap i Nato. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Freds- och säkerhetsfrämjande insatser

Regeringen har valt att stegvis öka resurserna för fredsfrämjande insatser under åren 2007, 2008 och 2009. Målsättningen är att Sveriges bidrag i freds- och säkerhetsfrämjande insatser ska öka.

Vid internationella insatser är det alltid behoven i de krisdrabbade områdena som ska styra – aldrig svenska intressen. Om vi ska bli trovärdiga i vårt internationella engagemang krävs att vi har en oberoende utrikespolitik och är militärt alliansfria. Vänsterpartiet anser att ett svenskt deltagande i fredsbevarande och fredsframtvängande åtgärder enbart ska kunna ske på uppdrag av FN. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Medlemskapet i PFF

Sverige är sedan 1994 med i Partnerskap för fred (PFF) – ett samarbete som utvecklas mellan Nato och andra länder i Europa, Centralasien och södra Kaukasien. PFF-länderna samordnar och övar regelbundet med Nato. Ett syfte är att utveckla samverkansförmågan mellan de olika ländernas styrkor så att de ska kunna agera gemensamt vid krishanteringsoperationer.

Regeringen tillmäter samarbetet med Nato inom PFF stor vikt och bedömer i skrivelsen att Sverige fortsatt bör arbeta för ett nära och allsidigt samarbete med Nato. Man menar att samarbetet sker ”i enlighet med vår säkerhetspolitiska linje som tillgodoser svenska intressen och som inte omfattar ömse-

Fel! Okänt namn på

sidiga försvarsförpliktelser”. Detta håller inte Vänsterpartiet med om. Vi menar tvärtom att vårt deltagande i PFF enbart leder fram till ytterligare harmonisering med Nato och att Sverige därför ska lämna samtliga åtaganden i PFF snarast. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Svenskt samarbete med Nato

I skrivelsen beskriver regeringen Sveriges samarbete med Nato utifrån två dimensioner: dels medlemskapet i EAPR*/PFF och deltagande i Natoleda krishanteringsinsatser och dels genom samarbetet mellan EU och Nato, där Sverige deltar på grund av EU-medlemskapet. Regeringen menar att Sverige har ett behov av att ”utveckla Försvarsmaktens förmåga att samverka i krishanteringsinsatser” samt att vi även har ett mer ”allmänt intresse av insyn i Natos aktiviteter och utveckling”. Målet är att ”utveckla det europeiska säkerhetssamarbetet och den transatlantiska länken”.

Vänsterpartiet anser att Sverige generellt borde satsa mer av tid och resurser på förebyggandet av kriser och mindre på militära insatser (se vidare avsnitt 8). Vad gäller samarbetet med Nato och den transatlantiska länken har vi synpunkter på följande områden.

7.1 Natos högkvarter

Sedan flera år har Sverige representation på Natos högkvarter med ett tiotal personer samt en ambassadör. Vänsterpartiet tycker inte att det är rimligt med svensk representation på Natos högkvarteret när vi inte är medlemmar i militäralliansen. Denna representation bör därför snarast dras tillbaka. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.2 Natoleda övningar på svensk mark

Natoleda övningar har ägt rum på svensk mark vid flera tillfällen. I sommar är det tänkt att Sverige ska stå värd för en fristående Natoled övning med minst 1 000 soldater, åtskilliga flygplan från Natos medlemsländer samt ett brittiskt hangarfartyg. Övningen, kallad Loyal Arrow, kommer att ha sin bas på flygflottiljen F 21 i Luleå och sätter onekligen svensk alliansfrihet under debatt. Denna ytterst militära övning sänder ut otvetydiga signaler om svenskt närmande till Nato. Alltihop sker dessutom på direktinitiativ från regeringen och Försvarsmakten – utan att riksdagen har blivit hörd.

* EAPR, Euroatlantiska partnerskapsrådet.

Vänsterpartiet anser att om den svenska neutralitetspolitiken ska kunna hävdas ska Nato framöver inte ha tillåtelse att genomföra övningar inom Sveriges gränser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.3 NRF, Nato Response Force

Vid Natos toppmöte i Prag 2002 fattade man beslut om att inrätta en snabbinsatsstyrka, Nato Response Force, NRF. Partnerländer, alltså även Sverige, har sen 2006 också möjlighet att delta i NRF. Förband från partnerländer kan anmälas som supplementära bidrag till styrkan. Samma principer gäller för deltagande i en NRF-insats som för deltagande i en sedvanlig Natoledd insats. Att anmäla supplementära resurser till NRF:s styrkeregister är ett nationellt beslut.

Under senare år har konceptet anpassats och gjorts mer flexibelt för att minska belastningen på Natoländerna vars åtaganden i framför allt Afghanistan har ökat. Det har förts en diskussion om ett svenskt deltagande i NRF möjligen ska bli verklighet. I skrivelsen säger regeringen att man tills vidare avvaktar ett beslut till dess att Natos pågående utvärdering av konceptet är klar. Vänsterpartiet menar att ett engagemang i NRF ytterligare skulle försvåra för ett svenskt oberoende internationellt fredsarbete och att Sverige därför tydligt och omgående ska avböja erbjudandet att delta i NRF. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.4 Strategisk lufttransport, SAC

Sverige deltar sen 2008 i Strategic Airlift Capability (SAC). SAC-initiativet presenterades 2006 av Nato som en multinationell lösning för att tillgodose behovet av strategiska flygtransporter vid internationella insatser. Samarbetet står öppet för de stater som är medlemmar i Nato samt de stater som deltar i PFF-samarbetet. För närvarande deltar tio Natoländer och två PFF-länder, Sverige och Finland, i samarbetet. I SAC-initiativet ingår anskaffning och förvaltning av flygplan och kringutrustning med stöd av Nato via dess organisationsenheter Nato Airlift Management Organization och Nato Airlift Management Agency, Nammo>Nama.

SAC-avtalet sträcker sig över 30 år och omfattar en driftskostnad på ca 200 miljoner kronor per år. Till detta kommer en kostnad på ca 1 450 miljoner kronor för de första fyra åren. Sveriges sammanlagda kostnad för avtalet blir alltså 7 450 miljoner kronor; av detta ska huvuddelen betalas oavsett om någon flygtid utnyttjas eller ej.

Vänsterpartiet anser att detta är en orimlig kostnad och vi motsätter oss dessutom militära avtal som sträcker sig över en så lång tidsperiod. Av dessa skäl bör Sverige säga upp samarbetet kring strategiska flygplanstransporter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

8 Förebygg konflikter och kriser

Världen lider i dag ingen brist på militära styrkor och förband, men det finns ett stort underskott på humanitära insatser. FN:s säkerhetsråd har slagit fast att behovet av åtgärder för att förebygga väpnade konflikter är stort.

I stället för att satsa på militära insatser anser därför Vänsterpartiet att Sverige bör inrikta sin internationella säkerhetspolitik på förebyggande av kriser samt på återuppbyggande av utsatta områden. Arbetsområdena bör innefatta fattigdomsbekämpning, hjälp med att utveckla demokrati och fungerande rättssamhällen samt hantering av de kriser som kan följa i spåren av klimatförändringarna och annan negativ miljöpåverkan.

Arbetet med att förebygga väpnade konflikter får inte det utrymme som det bör ha enligt fastslagna prioriteringar i utrikes- och säkerhetspolitiken. Ingenting i den aktuella skrivelsen pekar heller i en sådan riktning. Sverige måste våga fortsätta prioritera det förebyggande arbetet som är långt mer samhälls-effektivt, både vad gäller mänskligt välmående, ekonomi och socialt kapital.

Det arbete som Sverige vidtar för att förebygga väpnade konflikter måste tydligare kopplas till konkreta risksituationer. För att genomföra ett sådant arbete krävs att regeringen upprättar en heltäckande handlingsplan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Slutligen bör riksdagen rimligen ha en möjlighet att granska den förda politiken på området, varför Vänsterpartiet föreslår att regeringen regelbundet ska utarbeta en regeringsskrivelse om arbetet med att förebygga väpnade konflikter. En sådan skrivelse ska både utvärdera tidigare insatser och diskutera framtida prioriteringar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 31 mars 2009

Hans Linde (v)

Ulla Andersson (v)

Jacob Johnson (v)

Marie Engström (v)

Gunilla Wahlén (v)